29 692 Politiek en media

Nr. 29 Brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 september 2026

Inleiding

Als stelselverantwoordelijke minister heb ik op grond van de Mediawet 2008 (hierna: Mw) in specifieke gevallen een bevoegdheid om in te grijpen door de erkenning of voorlopige erkenning van een omroep in te trekken. Dat kan ik niet zelfstandig en ik beoordeel daarbij geen individuele uitzendingen of journalistieke opvattingen. En dat is maar goed ook, zou ik daaraan willen toevoegen. De persvrijheid is een groot goed en de Grondwet beschermt onafhankelijke media tegen overheidsingrijpen.

De situatie ten aanzien van aspirant-omroep Ongehoord Nederland (hierna: ON!) vraagt desalniettemin om een afweging. Die situatie betreft onder andere de vaststelling van het Commissariaat voor de Media (hierna: Commissariaat) dat ON! niet meer voldoet aan de eisen voor een deugdelijke inrichting van bedrijfsprocessen, de constatering van de NPO dat de samenwerking binnen het bestel duurzaam ontwricht is, en het feit dat ON! meermaals door het Commissariaat beboet is voor het overtreden van het redactiestatuut en de (schijn van) belangenverstrengeling. Ik moet de afweging maken of de situatie van ON! vraagt om intrekking van de voorlopige erkenning van die omroep en welke wettelijke grondslagen daarvoor van toepassing zijn. Die afweging heeft ertoe geleid dat ik de procedure tot intrekking van de voorlopige erkenning van ON! ben gestart.

In het vervolg van deze brief schets ik eerst het bredere juridisch kader. Daarna ga ik in op de verschillende grondslagen voor intrekking van de voorlopige erkenning van ON!. Ik sluit af met mijn voorgenomen besluit en een toelichting op het vervolgproces.

Juridisch kader

Het organiseren en financieren van een publiek omroepbestel volgens een stelsel van vergunningen of erkenningen, inclusief de mogelijkheid om een vergunning of erkenning in te trekken, is op zich verenigbaar met de grondbeginselen van onze rechtsstaat, zoals de vrijheid van meningsuiting die is vastgelegd in artikel 7 van de Grondwet en internationale verdragen zoals artikel 10 van het EVRM. Niettemin is het intrekken van een (voorlopige) erkenning, juist ook in dit licht, een ingrijpende zaak. Immers, met het verlenen van een (voorlopige) erkenning is het recht van een omroep gevestigd om als onderdeel van het publieke omroepbestel vanuit een maatschappelijke of levensbeschouwelijke visie op onafhankelijke wijze media-aanbod te verzorgen. Intrekken van een (voorlopige) erkenning is dan ook niet snel aan de orde. Uit de wetsgeschiedenis van de Mediawet 2008 blijkt dat, vanwege de zwaarte van het inzetten van een intrekkingsbevoegdheid, hierbij sprake zal moeten zijn van een ‘zwaar tekortschieten’.[1]

Daar tegenover staat dat het verkrijgen en aanvaarden van een (voorlopige) erkenning niet vrijblijvend is. Omroepen verdienen een (voorlopige) erkenning op

[1] *Kamerstukken II* 1999/2000, 26 660, 7, p. 27.

basis van het voldoen aan een groot aantal criteria en dit vraagt van hen dat zij zich bewust zijn van en uitvoering geven aan belangrijke verantwoordelijkheden. Die verantwoordelijkheden zien niet alleen op het naar behoren en volgens de wettelijke regels functioneren van de eigen omroeporganisatie. Het gaat ook om de bijdrage aan het organisatorisch goed functioneren van het bestel als geheel en dus een bereidheid tot samenwerking en niet in de laatste plaats, om het waarborgen van de kernwaarden van de publieke omroep, zoals onafhankelijkheid, journalistieke kwaliteit en betrouwbaarheid. De Mediawet 2008 stelt ook op deze vlakken eisen aan omroepen. De wettelijke mogelijkheden om in te grijpen en de afweging die ik daarbij moet maken, moeten dan ook tegen deze achtergrond begrepen worden.

Binnen het stelsel van de publieke omroep beoordeelt de Ombudsman voor de publieke omroepen na een klacht of uit eigen beweging het journalistieke handelen van de omroepen aan de hand van de Journalistieke Code. Die code wordt door de omroepen zelf vormgegeven. Het Commissariaat is belast met het externe toezicht op de Mediawet 2008 en kan bestuursrechtelijk handhaven daar waar de wet die bevoegdheid toekent. Ook de NPO heeft bevoegdheden om de coördinatie en samenwerking binnen de landelijke publieke omroep te bevorderen.

Intrekkingsgronden in de Mediawet 2008

Ingrijpen bij een omroep kan ik alleen in wettelijk voorgeschreven gevallen. Artikel 2.33 van de Mediawet 2008 somt de mogelijke intrekkingsgronden limitatief op. De wet beschrijft één grond waarop ik ***verplicht*** ben de (voorlopige) erkenning van een omroep in te trekken, en een aantal gronden waarop ik ***de mogelijkheid*** heb een (voorlopige) erkenning van een omroep in te trekken. Bij de verplichte intrekking is het nog steeds noodzakelijk dat ik toets of de feiten die mij zijn aangedragen, leiden tot de toepassing van het betreffende artikel. Bij de mogelijke intrekkingsgronden moet ik een belangenafweging maken, waarbij in elk geval het evenredigheidsbeginsel toepassing vindt. Hierbij moet ik beoordelen of intrekking van de erkenning, een geschikt, noodzakelijk en proportioneel middel is. Ik loop de verschillende intrekkingsgronden hieronder langs, waarbij ik vervolgens aangeef of de betreffende grond aan het voornemen tot intrekking ten grondslag ligt.

| |
|---|
| Op grond van het eerste lid van artikel 2.33, ben ik verplicht de (voorlopige) erkenning van een omroep in te trekken als een (aspirant-)omroep niet of niet meer voldoet aan een aantal bepalingen uit de wet. Dit betreft onder andere het uit artikel 2.178 voortvloeiende vereiste om de organisatie zodanig in te richten dat een deugdelijke inrichting, sturing en beheersing van de bedrijfsprocessen gewaarborgd is en het vereiste omtrent het voeren van een deugdelijke administratie. |

Op 3 september heeft het Commissariaat mij per brief (zie bijlage) laten weten dat het vaststelt dat ON! in ieder geval niet meer voldoet aan (onder andere) artikel 2.178 van de Mediawet 2008. Dat betekent dat aan het voornemen tot intrekking ten grondslag zal liggen dat er sprake is van de situatie die in dit artikel beschreven wordt en ik de voorlopige erkenning van ON! om die reden moet intrekken.

| |
|---|
| Op grond van het tweede lid van artikel 2.33, kan ik de (voorlopige) erkenning van een omroep intrekken als het Commissariaat aan een omroep binnen een jaar ten minste twee maal een bestuurlijke sanctie heeft opgelegd. |

Op 18 september 2025 heeft het Commissariaat aan ON! een bestuurlijke boete voor twee zelfstandige overtredingen opgelegd. Daarnaast heeft het Commissariaat op 18 september 2025 een last onder dwangsom opgelegd. Dit betekent dat aan de formele eis van deze bepaling is voldaan en ik *de mogelijkheid* heb de voorlopige erkenning van ON! in te trekken. Het voornemen tot intrekking is mede op deze grond gebaseerd. Daarbij weeg ik zwaar mee dat het Commissariaat er inmiddels – zo blijkt uit de brief van 3 september jl. – geen vertrouwen meer in heeft dat ON! in staat is om de bedrijfsvoering op orde te krijgen en duurzaam aan de publieke mediaopdracht te voldoen.

| |
|---|
| Op grond van het vierde lid van artikel 2.33, kan ik de (voorlopige) erkenning van een omroep intrekken op verzoek van de raad van bestuur van de NPO. Een dergelijk verzoek kan in twee situaties gedaan worden: wanneer de raad van bestuur van de NPO binnen de lopende erkenningsperiode twee maal een sanctie aan de betreffende omroep heeft opgelegd of wanneer de omroep naar de mening van de raad van bestuur van de NPO onvoldoende uitvoering heeft gegeven aan de bereidheid tot samenwerking ten behoeve van de landelijke publieke mediadienst. |

In een schriftelijke reactie (zie bijlage) die ik in afschrift heb ontvangen na de publicatie van het rapport, wijzen de overige ledenomroepen de raad van bestuur van de NPO op de problematische opstelling van ON!. Deze omroepen spreken zich duidelijk uit over de handelswijze van ON! en wijzen op de schade die aan de publieke omroep berokkend wordt en de samenwerking die bemoeilijkt wordt. Zij hebben de NPO verzocht mij te verzoeken om passende maatregelen te nemen. Op 24 augustus heb ik de reactie van de NPO ontvangen (zie bijlage). Daarin geeft de NPO aan ook grote zorgen te hebben over ON! en de samenwerking binnen het gehele bestel. De NPO stelt in diezelfde brief dat voor de NPO op dit moment niet vaststaat of er voldoende juridische grondslag is voor het aanwenden van haar bevoegdheden. Tegelijkertijd zag de NPO geen mogelijkheden meer om de samenwerking verder te verbeteren. Daarop heb ik vanuit mijn stelselverantwoordelijkheid de NPO per brief op 28 augustus om toelichting op deze conclusie gevraagd en daarbij tevens een mogelijk misverstand over het wettelijk kader verduidelijkt (zie bijlage).

Op diezelfde dag hebben de overige ledenomroepen opnieuw een brief aan de raad van bestuur van de NPO gestuurd, die ik in afschrift heb ontvangen (zie bijlage). Daarin doen zij de expliciete oproep aan de raad van bestuur een verzoek tot intrekking bij de minister in te dienen. De overige ledenomroepen geven aan dat zij geen basis meer zien voor bestuurlijke samenwerking met ON!. Op 7 september heb ik een tweede brief van de NPO ontvangen, waarin de raad van bestuur mij verzoekt de voorlopige erkenning van ON! in te trekken omdat ON! onvoldoende uitvoering geeft aan de bereidheid tot samenwerking ten behoeve van de landelijke publieke mediadienst (zie bijlage). Ook dit ligt ten grondslag aan mijn voornemen tot intrekking van de (voorlopige) erkenning.

<u>Voornemen tot intrekking</u>
Op basis van het bovenstaande ben ik voornemens de voorlopige erkenning van ON! in te trekken. Ik heb dit voornemen eerder vandaag met de bestuurder van ON! besproken.

In een vrij land als het onze mag je zeggen wat je vindt en kunnen verschillende overtuigingen naast elkaar bestaan. Maar die vrijheid kan alleen bestaan als we

de instituties die haar dragen ook beschermen. Daarom wil ik dit zwaarste middel dat ik als minister heb, ook alleen inzetten als het echt nodig is. In dit geval is de ondergrens bereikt. In het voornemen zal ik toelichten dat ik geen andere mogelijkheid zie en ingrijpen wat mij betreft ook echt noodzakelijk is.

Vervolgproces
Mijn volgende stap is dat ON! op korte termijn mijn voorgenomen besluit schriftelijk ontvangt. ON! heeft vervolgens gelegenheid tot het indienen van een zienswijze. Na deze hoor- en wederhoor neem ik een definitief besluit over ON!, waarover ik uw Kamer dan ook zal informeren.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R.M. Letschert